

Aan:	Belangstellenden
Van:	Willibrord Huisman, onderwijsadviseur www.willibrordhuisman.nl & www.ru.nl/oo/willibrordhuisman willibrord.huisman@ru.nl 0653689992
Ter:	Gebruik, reactie, aanvulling, commentaar
Datum:	6 februari 2017 // 5 juni 2019
Versie:	1.1

Advies over meerkeuzevragen op niveau

Wat dit is

Een collega vroeg me om materiaal om te gebruiken in een workshop die tot doel had universitair docenten te helpen met het maken van meerkeuzetoetsen op een hoger cognitief niveau dan gebruikelijk. Ik antwoordde met een verzameling links plus onderstaand 'hardop denken', een soort van samenvatting. Ik denk dat die wel vaker nuttig is, dus daarom neem ik die met enige redactie over in dit verder verspreidbare document.

Hoe ontwikkel je meerkeuzevragen die een hoger cognitief niveau meten

Het bepalen en beoordelen van de mate waarin studenten in staat zijn hun kennis-reproductievermogen te demonstreren staat de laatste jaren meer en meer ter discussie. Van studenten en afgestudeerden wordt namelijk verwacht dat zij *problemen kunnen identificeren, onderzoeken en oplossen* onder gebruikmaking van kennis; en dát is dan ook wat je toetsen moet. Door alleen kennisreproductie te toetsen stuur je het leergedrag van studenten in de richting van oppervlakkig leren. Bovendien worden studenten die alleen dat oppervlakkige niveau aankunnen niet afgewezen in het eerste jaar van de opleiding; daardoor komen zij en hun begeleiders bij de bachelorscriptie voor grote problemen te staan.

Doordat nu veel meerkeuzetoetsen alleen oppervlakkige kennis toetsen, komt de hele toetsvorm in een kwaad daglicht te staan. Maar meerkeuzevragen kunnen ook de hogere cognitieve niveaus meten. Onderstaande adviezen zijn opgesteld om dat te bevorderen.

Opbouw van de vraag

Maak scherp onderscheid tussen de stam, de eigenlijke vraag, en de antwoordalternatieven.

De stam presenteert één relevant praktijkgeval (casus), een vraagstuk, of een complex onderwerp. Het praktijkgeval kan vereenvoudigd of geïdealiseerd zijn. De stam bestaat uit één of meer zinnen tekst en bevat eventueel afbeeldingen of video.

De vraag heeft specifiek betrekking op de stam (zonder begrip van de stam is deze vraag niet te beantwoorden, of leidt ze tot een ander antwoord). De vraag is een open vraag in de vorm van een volzin die begint met een hoofdletter en eindigt met een vraagteken.

Om de vraag te kunnen beantwoorden moet de kandidaat:

- a) de stam begrijpen en kunnen interpreteren
- b) de vraag begrijpen en kunnen interpreteren
- c) essentiële achtergrondkennis gebruiken
- d) a, b en c vakkundig combineren.

Alternatieven

Bij voorkeur zijn stam plus vraag zó geformuleerd dat de kandidaat hiermee het correcte antwoord kan geven zonder eerst de alternatieven te hoeven bestuderen (het *handopleg criterium*); maar als dit tot nodeloze omslachtigheid leidt is dit geen eis.

Algemene kwaliteit van meerkeuzevragen

Verder zijn er de bekende kwaliteitseisen:

- geen ontkenningen (ook geen enkelvoudige)
- geen combinatievraag
- eenduidige formulering
- geen rookgordijn, geen instinkers, geen puzzelvragen
- alternatieven zijn vergelijkbaar qua vorm en formulering
- alle alternatieven zijn plausibel (geen aperte onzin).

En ook:

- de volgorde van de alternatieven is niet relevant,
- de alternatieven verwijzen niet naar elkaar,
- de vraag is onafhankelijk van andere vragen.

Deze drie onafhankelijkheidscriteria hebben te maken met digitale toetsafnameprocedures die soms de vraagvolgorde en soms de alternatiefolgorde en soms beide husselen.

Doelspecifiek en onderwijsonafhankelijk

- Een niet terzake kundige intellectueel zal de vraag niet boven het niveau van gokken beantwoorden (het *slimmebuurmeisjecriterium*).
- Een deskundige collega van elders die dit onderwijs niet gevolgd heeft zal de vraag zonder twijfel correct beantwoorden (het *collegavanelderscriterium*).

Kwaliteitszorg

- *Vierogenprincipe*: de vragen zijn tevoren beantwoord door tenminste één collegadocent die de sleutel niet heeft; en op grond daarvan besproken en bijgewerkt.
- Er vindt naderhand een gedegen statistische toetsanalyse plaats.
- De resultaten daarvan worden door twee mensen besproken.
- Er wordt gecontroleerd op sleutelfouten en onthusselfouten.
- Op grond van de analyse kan de sleutel worden aangepast.
- Op grond van de analyse wordt gekeken naar het onderwijs en de toets van volgend jaar.